

✚ Pomhaj Bóh

Časopis ewangelskich Serbow

Budyšin, nowember 1987
11. čisło · ISSN 0032-4132 · Lětnik 37

Njebjo a zemja zahinjetej, ale moje słowa njezanđu Mat. 24,35

Jenož někotre z Jezusowych słowow chcemy naspomnić:

Přidźće sem wšitcy, kiž sće sprócni a wobćeženi, ja chcu was wokřewić.

Lubujće svojich njepräčelow. Zohnujće tych, kiž was pokliwaju. Čińće dobroty tym, kiž was hidža. Prošće za tych, kiž wam škodža a was přescěhaja.

Ja sym pola was wšitke dny hač do skónčenja swěta.

Ja sym tón dobry pastyr a znaju swoje wowcy a wostaju swoje žiwjenje za wowcy.

Z Jezusoweho erta mamy swjaty Wótčenaš.

My tute słowa njewobdźiwamy jako rjane a mudre, ale jako wěčný ewangelij wot Chrystusa, Božeho Syna, nam daty. Jezus z Nacareta je so jako čłowjek narodził a je našu zemsku chudobu znał, našu prócu a wobćežnosť. Wón je wumřel a stanył a je pola nas wěčnje. Wón je wěčný wučer a wumóžnik. Komu dyrbjeli so hewak dowěrić? Na swěće je so w běhu lěttysacow wjele dobrego, mudreho a rjaneho prajiło a pisało, ale jenož Jezus ma słowa wěčného žiwjenja. Kak wjele zohnowanja, nowych mocow a tróšta nam dawa Wótčenaš! Husto mi wosadni prajachu, wo kotrychž měnjach, zo su na Boha zabyli: „Ja každy wječor swój Wótčenaš wuspěwam.“ Jezusowe słowa maja sylnišu móc, hač chce to swět připóznać.

Što su čłowjekoj wusměšowali předowanje na horje: Lubujće svojich nje-

präčelow. To njeńdže. To njemóže sebi ničto wot nas žadać, tak měnjachu w zańdženych časach. Hdyž džensa atomowe bomby cyle čłowjestwo a wšón swět wohrožuja, spóznowamy jasnišo, zo su Jezusowe słowa wěrne a pokazuja nam puć, kak móžemy jeniče žiwi wostać.

A tola tež džensa mnozy praja, zo ewangelij njetřebaja. My njejsmy sprócni a wobćeženi. My njepytamy za wěčným žiwjenjom.

Nam so na zemi lubi. My mamy wšeho dosć – za čelo a tež za dušu. Ja jim to wěrju. Za mnje pak je ewangelij ta dobra stroštna powěsć, zo mje Bóh nočce zastorčić mojeje slabosće a mojih hrěchow dla. WÓN je za mnje swójeho Syna do smjerće dał, zo bych zhubjeny njebył. Bóh ma tež njewěrjacych lubo a jim swoju hnadu poskića. Jich wuši pak su zawrjene. Njezrozumliwe!

Čłowjek so hustodosć dziwnje zadržži. Wědomosć je dopokazała, zo stej nikotin a alkohol za wšěch jara škódnj. Lěkarjo nas chutnje warnuja. Ludžo to słyša a tež připóznowaja a so tola po tym nimaja – a wjele lěkarjow tež nic. Njezrozumliwe!

Hdyž běše so wjele wučomnikow wot Jezusa wotwobročilo, woprašaja so wón swojich dwanaćoch: Chceće tež wy přeć hić? Jenož mały džěl našeho luda swjeći nježelu, zo bychy Bože słowo słyšeli a po nim swoje žiwjenje zložili. Njeplača Jezusowe słowa wjace? Pětrowa jasna wotmołwa je tež naša: Knježe, komu pónđžemy? Ty maš słowa wěčného žiwjenja.

Gerhard Wirth

Wustojny rěčnik, swěry dušepastyr

Što pak je wyši farar Domaška swójim wosadnym a mnohim druhim woprawdže był, to so w polnej měrje hakle pokazowaše, hdyž wón na marach ležeše. W poslednich žiwjenskich lětach bě na wutrobu čezko chory był, tak zo je so 1. apryla 1929 přećiwo swojej woli dyrbjal na wuslužbu podać. Ale chorosć so na wotpočinku njepolěpšeše, ale dale zhóršeše. Dnja 26. septembra 1931, dwaj dnjej po 69. narodninach, zańdželi woči na přeco.

Wurjadnje sylne přewodženje rěčeše same za so. Po stach džěchu ludžo z bliska a daloka za kašćom, mjez nimi wjace hač 30 duchownych. Budesčanski Boží dom, kiž zawěsće njeje mały, bě hač na poslednje městno wobsadzeny. Čělnu rěč měješe superintendent Fröhlich, za nim rěčeše Zarjenk-Chwacanski, naslědnik njebočićkeho jako „wyši farar“. Potom so hišće wjele druhich słowa jimaše, kaž farar Konik z Kettle a farar Wjezar z Hodžija, wučer Zahrodnik za Drježdžanskich Serbow, farar na wotpočinku Pawoł Rjeda za studentske zjednoćenstwo „Sorabija“. Delegacija „Sorabija“ bě we wulkim woblecenju nastupiła, a jedyn aktiwny Sorabičan da njebohemu při pochilenej chorhoji bant ze studentskimi barbami (couleur) sobu do rowa. Hnujace słowa namaka tež Jan Hajna, předsyda towarstwa „Lubin“, kotrež bě Moric Domaška sobu založil a w kotrymž je 25 lět funkciju zapisowarja wukonjał a husto tež přednošował.

Wo jara horliwym skutkowanju Domaški na narodnym polu njemóžemy w tutym wobmjezowanym wobłuku bohužel ničo pisać.

Albert Wawrik

Serbske blido přeprašuje wšěch zajimcow na

WJEČOR Z PAWOŁOM GROJLICHOM

pónđzela, 16. nowembra 1987, w 19.30 hodź.

w Budyšinje na Michalskej farje. Pawoł Grojlich čita z noweho manuskripta, w kotrymž swoje dožiwjenja po 1945 wopisuje.

125 lět „Serbske lutherske knihowne towarstwo“

Na někotrejkuli hornjej lubi su wono džensa hišće nadeńć, do čorného papjera wjazane serbske knihi w starym šwabachskim pismje, knihi, kotrež je wudało „Serbske lutherske knihowne towarstwo“. Tute towarstwo, kotrež je lětdžesatki z wulkim zohnowanjom mjez ewangelskimi Serbami skutkowało, je so založilo před 125 lětami, dnja 16. měrca 1862, na Hodžijskej farje.

Jaroměr Hendrich Imiš, farar w Ho-

dźiju a wodžaca wosobina ewangelskich Serbow w swojim času, spózna přiběracy wliw čitaneho słowa na lud a widžeše z dobom duchownu nuzu Serbow, kotřiž mējachu lědma swoju literaturu. „My trjebamy pak k natwarjenju swojeje droho wukupjeneje duše knihi, w kotrychž by so z bohateho pokłada našeje cyrkwy puć k zbóžnosći... nam prawje... wukładowať. Te dobre knihi, kotrež su naši wěrjacy wótčinarjo wudawali, su zdžěla cyle pokupjene abo w swojich nowišich wudawkach tak drohe, zo je sebi chudži při najlěpšej woli nje-

móža kupić.“ Nabožne knihi w serbskej reći po wšěch ewangelskich Hornich Serbach we wulkej ličbje rozšěrić, w tym widžeše towarstwo swój nadawk.

Po towarstwowych wustawkach wuńdže přenja kniha w léce 1863, bě to „Lečacy list ewangelskich slowow na młodžinu“ wot Woltersdorfa, do serbsčiny přeloženy wot předsydy towarstwa, fararja Imiša, samoho. Mało měsacow po jeje wuchadženju bě hižo 2 000 eksemplarow rozpredatych a towarstwo měješe na 600 sobustawow, mjez nimi 40 serbskich duchownych.

Towarstwo dźelaše po najmodernišich zasadach swogo časa. Kóždy sobustaw dósta towarstwowe spisy potuńšene: Zaplaći 10 nsl. na léto, dósta pak potom knihi w hódnoće 15 nsl. Chudži smědžachu swój létny přinošk po bértnkach plaćić. Knihi mějachu z wulkeho dźěla samsny format a běchu zwjetša jenak wjazane. Z tym njeběchu čišćerske a wuhotowanske wudawki přewysoke, tak zo móžachu so knihi za tunju plaćiznu poskićić. Rozšěrjenje towarstwowych spisow přewzachu kolporterojo, kotřiž z wulkim wačokom knihow po serbskich wsach chodžachu a je tam sobustawam towarstwa rozdželowachu a njesobustawam předawachu.

Kak trěbne bě založenje towarstwa bylo a kak woblubowane běchu jeho spisy mjez ludom, wo tym swědča stajnje rosčace ličby sobustawow a mnoštwo rozšěrjenych knihow. Dwaceći lět po jeho založenju měješe towarstwo wjace hač 3 000 sobustawow a to w sakskej a w pruskej Hornjej Lužicy. W pruskich wosadach zasadžowaše so za towarstwo wosebje farar Bergan we Wulkich Dždarach; w běhu krótkeho časa přistupi wjace hač 100 jeho wosadnych knihowemu towarstwu. Hač do jutrow 1884 nakładowaše so 87 spisow w cyłkownje 286 000 eksemplarach. Prerěznje su so wot kóždeje knihi potajkjm něhdže 3 700 eksemplarow mjez Serbami rozšěrjeli.

Wob léto wudawaše towarstwo něhdže tři knihi a k tomu „Bibliiski pućnik za wšitke dny léta“, podobny Ochranowski heršam. Spisowarjo a zestajerjo běchu serbscy ewangelscy duchowni, kotřiž knihi zdžěla z němčiny přeložichu a zdžěla spisachu. Wšitke tute džěla wukonjachu nimo swogoho zastojnstwa, a samo so rozumi, zadarmo. Wobsah knihow bě stajnje nabožneho

razu, wudawachu so kěrlušy, předowanja, rozpominanja, modlitwy a žiwjenske wobrazy wuznamnych ewangelskich wosobinow. Jako wosebje hódnotne smědža so wuzběhnyć „Cionske hłosy“, wobšerna zběrka kěrlušow Nosačanskeho fararja Michała Domaški, kotraž bě jara woblubowana a kotraž dožiwi tři nakłady, „Symješka na Božu rolu“ wot samsneho awtora, w kotrychž poda wón 722 serbskich hrónčkow jako nadpisma na narowne pomniki, zo bychu kěrchowcy w Serbach měli serbski raz, a skónčnje hišće přenje samostatnje wot Serba napisane stawizny Serbow, Jana Křižanowe „Ze Serbow zańdženosće“.

Pod předsydstwom Imiša wuda towarstwo w 35lětnym skutkowanju 106 spisow. Jeho smjerć w léce 1897 pak rubi towarstwu wodzacu wosobinu. Stare, hižo pod Imišom wudate knihi so drje dale nakładowachu, tak nowe knihi počachu porědšo wuchadžeć a ličba sobustawow woteběraše. Z wulkej prócu wjedžeštaj nowaj předsyda, farar Gólc-Rakečanski a po nim farar Zarjenk-Chwačanski towarstwo přez nuzy swogoho časa, přez swětowu wójnu a inflaciju. W dwacetych létech wudaštaj so jeniče dvě nowje knize, dwaj zwjazkaj předowanjow „Domjacy předar“, tola kupcow bě malo. Nowy čas bě přeco hišće w starym Imišowym duchu skutkowace towarstwo přescahněl.

„Serbske lutherske knihowne towarstwo“ bě najwuspěšniše knihi rozšěrjace zjednoćenstwo, kotrež je hdy w Serbach skutkowało. Jeho zaslužby su wulke, je wone tola generacijam ewangelskich Serbow připowědało Bože slowo w jich maćernej reći. T. M.

Z lista Imiša na Michała Domašku, přeložowarja „Swjateho pósta“, z dnja 24. 1. 1866

... K našemu Smołu, kiž běše runje zaso w Tvojim „Swjatym póse“ čital, přindže njewěrjacy čłowjek z našeje wosady a so praša, što to knihi su. Duž jemu Smoła město wotmołwjenja čita 43., 44. a 45. stronu. A hlej, bjez čitanjom je počalo tomu hewak kamjeitnemu člowjekej sylzow rosa na woći wustupować. Z hnutej wutrobu je tón hewak nječučiwý čłowjek domoj šol...

Na klěty sym njedawno po předowanju „k tróštej wšitkich Křižnošerjow“

l. 1562 pak běchu nowe cyrkwinske poměry skrućene a wobsadženske prawo klóstrej wot rady města wotewzate.

Nowy farar a nowa klětko w Kamjencu

W tutym léce nastupi Wolfgang Lindner z Frankfruta n. W. zastojnstwo měšćanskeho fararja. Anale města chwala jeho jako swěrneho dušepastyrja a z wjele wulkotnymi darami wobnadženeho muža. Za čas jeho skutkowanja natwari so nowa klětko, za kotruž pak so stary granitowy spódk wužiwaše. Hotowa bě wona hakle pō jeho smjerći (dnja 15. junija 1566). Wobrazowy program bě po wšěm zdaću Lindner nacisněl. Wumělsce wuwjedže jón Kamjenski moler a rězbar Handrij Drešler (1530–1604). Klětko bě jeho hłowne džělo. Kamjenc měješe zbožo, zo bydleše w jeho murjach najwuznamniši wumělc Hornjeje Lužicy w reformaciskim času. Wón je z duchownej samostatnosću a wuraznej čučiwosću zaklad, wobsah a zaměr lutherskeho Chrystusoweho w-

Handwritten text, likely a letter or document, mentioning dates and names.

Twój 15. kěrluš prjódk čital, a mjez druhim přindže stara chuda wudowa ke mni, sebi te knihi kupić, „w kotrychž tón rjany kěrluš steji“.

Přez Twój „Swjaty post“ je nětko hižom zaso tójšto nowych sobustawow w mojej wosadze k towarstwu přistupilo. Při wjace choroločach tež w domach, hdžež hišće njejsu sobustawy, so tu Twój „Swjaty post“ wužiwa. Te modlitwy su jim balzam. Jedneho jara swětného člowjeka w Darinje sym po čitanju „Swjateho pósta“ jara zwjeselace wuznače wotpoložić slyšal z mojima wušomaj.

To wšitko su započatki dopjelnjenja mojeho wuprajenja w jednym lisće na Tebje, zo hdžy budžemy dawno próch a popjel, budža Twoje knihi hišće ze žohnowanjom skutkować mjez našim lubym serbskim ludom...

Klětko we hłownej cyrkwi w Kamjencu – pomnik lutherskeje reformacije

K wuznamnym wumělskim twórbam, kotrež chowa pozdnjogotiska hłowna cyrkej swj. Marje w Kamjencu, słuša klětko. Wona je hódnotne wobrazowe swědčenje reformacije w Hornjej Lužicy. Jutrowničku 1527 předowaše kaplan Jan Ludwig přeni raz ewangelsce we hłownej cyrkwi města. Klětko, z kotrejež předowaše, měješe swoje krute městno w z granita natwarjenym Božim domje z 15. lěstotka. Jeje granitowy spódk, zwjazany z juhowuchodnym stołpom, je so hač do džensnišeho zdžeržal. Kak je z drjewa zhotowjene wobloženje z wěstosću wupadało, njeda so wjace prajić. Ludwigowe předowanje steji na spočatku dohlódněho wojowanja wo reformatoriske poselstwo w měsće. Jeho hłowny přećiwnik bě cistercijski klóšter Marijina Hwězda, kotremuž słušeše cyrkwinske wobsadženske prawo. Wot

zjewjenja w jednoće z rězbarjenym a molowanym wobrazom na jednej stronje a pisanim slowom na druhej tute hódnotne wumělske džělo stworił.

Cyrkwinske zličbowanki, kotrež chowaja so w Kamjenskim měšćanskim archiwje, dopokazuja, zo nasto twórba mjez 1562 a 1566 pod žiwym wobdžělenjom měšćanow, kotrychž najwuznamniši zastupnik měšćanosta Handrij Günther běše.

Přenje wudawki za klětko su hižo za l. 1562 zapisane. 1563 wobdžělaču kamjenicy spódk. Woni wotrubachu wot jeho zapadnjeje strony kruh, zo bychu za natwar pjate polo dobyli. Swjatki samsneho léta běchu blidarske džěla Jurja Spaldehyta hotowe. Drešlerowe molerske a rězbarske džěla dljachu so hač do soboty po Marinym do njebjes spēču 1564. Tehdom namolowa tež léto-ličbu a swój monogram na spódk. Kónc julija 1566 přičinichu njebjesa nad klětku. Samsne léto namolowachu na stoł tež zeleny, wot jandželow džeržany rub, kotryž klětko a njebjesa nad nej optisce mjez sobu wjaza. By so zadaniło,

Derzny list
evangeliskich slowow na mladzinu
wo sbezonuency
tajskich dizejci a mladych ludji,
ki so sabje wobtroca.

18. w dnu 1863. r. w Berlinu.
 mlody předar
 1863.
 Na serbski přefeloseny
 d. Imiša,
 wudatu
 němkeho lutherskeho knihowneho towarstwa.
 2. w dnu 1863. r. w Berlinu.
 W Budušćini 1863.
 wudatec w. d. M. M. M.

Titulnej lopjeni přenjeje wot „Serbskeho lutherskeho knihowneho towarstwa“ wudateje knihi, Woltersdorfoweho „Lečaceho listu“, přeloženeho wot Jaroměra Hendricha Imiša. (Poče: C. Lux)

kóždu maličkosć tuteje klětki hladajo na jeje wumělske wuwjedženje wopisać, wosebje dokelž je so jeje decentne, tola derje přemyslene pomolowanje z temperowymi barbami w originalnym stawje zachowało, hačkuli je na někotrych městnach zblédnyło. Chcemy pak so při wšem jenož najhlownišemu dželej klětki wěnować.

Hlowny džěl klětki

Wutrobno cyłeho wobrazoweho programa je križowanje w srjedźnym polu klětki. Scyła je tutón džěl klětki wot njebiesow hač dele k zakončacej kar-

Za naše dźeći

Mjeno Jězusoweje maćerje

Njemysleće sej, zo je to hódančko, w kotrymž so was prašamy, kak je Jězusa mać rěkała. To by přelochke prašenje bylo, wě tola kóžde džěco, hač k najmjeńšim, zo rěkaše Jězusa mać MARJA.

Haj, ale kóžde džěco njewě — najskerje ani kóždy dorosćeny nic —, zo maja tež džensa a tež w našim kraju tysacy holcow a žonow swoje mjeno po Jězusowej maćeri. A při tym njetrjebaja ani rěkać Marja, Marija abo Marka. Někotre mjena, kiž so wot MARJE wotwodzuja, móžeće tu čitać. Jenož někotre, dokelž bychy po wšem swěće nahromadžene Marijine mjena strony pjelnili. A hdyž znajeće někoho, kiž jedne z tutech mjenow ma — wasu četu abo mać abo přecelku —, tak prajće jej, zo ma swoje mjeno po maćeri Jězusa.

- Wotwodženja wot MARJE:** Mariana, Maja, Mia, Ria, Marei, Mareike, Marieke, Mieke, Maika
• jendzelsce: Mary, May, Marilyn, Molly, Maura-Moreen
rusce: Marija, Mara, Marja, Manja, Monja, Mascha
francosec: Marie, Marion, Manon
italsce: Maria, Marietta, Maritta, Rita, Mariella
španisce: Marita, Marika T. M.

tuši wosobje Chrystusa wěnowany. Kartuška spody wobložnja prosy ze swójim rězbarjenym wobrazom z černjemi krónowaneho Chrystusa k pobožnemu přemyslowanju. Wyše njeje widžimy rězbarjeny relief, kotryž předstaja na złotej kuli wotpočowace Jězusedźećatko, pokaz na sčłowječenje Wumóžnika. Na križowanskim wobrazu modli so w zmysle Rom. 5 Hadam k noham križa. Chrystus jako druh Hadam je jeho wina na so wzał. Dokelž staj nad Křižowanym Bóh Wótc a hołb swj. Ducha namolowanaj, rozšěri so wobraz k předstajenju Trojicy. Zo je pawlinska teologija križa žro reformatoriskeho předowanja, zwurazni so jasnje z na wobrazu napisanym słowom z 1. Kor. 2,2. Wo Chrystusu jako swětlu swěta rěči portret Pozběhnjeného z přidatnym samoswědčenjom z Jana 8,12 při njebiesach.

Nutřkowne njebiesow zjima wumóženske zjewjenje trojeničkeho Boha w Jězusu Chrystusu na barbojnym wobrazu w Jězusowej křćenicy. Z přidatej namolwu Chrystusa wuzběhuje wumělc, zo ma jenož tón přistup do njebiesow, kiž z wutrobu přijimuje Chrystusowe dary.

Wobrazowy program wudospolnjeja wopony: při wobložanju wopony Čěskeje, Kamjenskich knjezow a města Kamjenca kaž tež Martina Lutherow, při njebiesach woponaj města Kamjenca a swójby měšćanosty Günthera.

Hartmut Mai

Prispomnjenčko

Džensa chcu z Wami jónu wo nutřkowym misionstwje přemyslować. Hdyž tute słowo čitamy abo slyšimy, myslimy hnydom na wšelake domy, w kotrychž so chori hoja abo stari hladaja, na domy wočerstwjenja a na wukublanje sobudželačerjow za tute domy. Mjenje hižo na to myslimy, zo su w kóždym

cyrkwinskim wokrjesu tež sobudželačerjo nutřkowneho misionstwa, kiž čłowjekam radža a jim pomhaja, hdyž w někajkej nuzy k nim přidu. Ale nutřkowne misionstwo je nadawk cyłeye cyrkwje a kóždeho křescana. Hdyž so w tutej měsacu za nutřkowne misionstwo zběra, potom je to za nas móžnosć, tute džělo podpěrać. Ale nic jenož to! Tak wažne kaž to je, zo so we wosebitych domach wot za to wukublaných tute džělo wukonja, tak so tola tam wšo činić njehodži. Kóždy z nas ma w swojej wokolinje po swoich kmanosćach a móžnosćach druhemu pomhać. Nimo organizowaneje pomocy přez nutřkowne misionstwo je tež pomoc „smilneho samaritskeho“ trjeba. Njemyslu při tym jenož na chorych, ale tež na tych, kiž su cyły džěl sami a nikoho nimaja, z kotrymž móhli jónu pobjesadować. Myslu tež na to, kak wobćežne za někotrych nakupowanje w zymskim času je, a na druhe čenje. Mi so skoro zda, jako bychy tutu „pomoc za blišeho“ husto na druhich, na příklad na nutřkowne misionstwo, delegowali.

Zabyć při tym tež nochcemy, zo přemyslowachmy wo nutřkowym MISSIONSTWJE.

Nadžija za naš swět

Přednošk na Serbskim cyrkwinskim dnju 1987
 Džělu swój přednošk do štyrjoch wotřekow:

- šprěnja: **Wšelake** nadžije za naš swět
 zdruha: **Što** nam nadžiju — bjerje střeća: Što nam **wěstu** nadžiju za swět dawa?
 zeštwórta: Kak móžemy wěstu nadžiju za swět rozšěrić?

My mamy wšelake njewěste nadžije za naš małki a wulki swět. Na příklad so nadžijamy, zo naše awto abo motorske přeco derje jědže a zo njebychmy znjezbožili abo zo budže w dowolu dobre wjedro a zo móhli so derje wočeršiw. Nadžijamy so, zo so w swójbje přeco derje zrozumimy abo zo bychmy přez wšitke čežke hodžiny derje přešli. — Za naš wulki swět nadžijamy so, zo bychy čłowjekajo rozumnje hospodarili, zo přiroda zaso wustrowi, zo statni wjednicy a ludy přeco w dobrym duchu mjez sobu wobchadžeja a zo so njetrjebawše mjezy mjez ludami wotstronja. Dale so nadžijamy, zo by so skónčnje z tutej čertowskim brónjenjom zastalo a njetrjebawše brónje bychy so zničili. Za naš kraj sebi přejemy, zo by so ewangelij w mladzinje bóle rozšěrił. — Wšitke tute nadžije su zrozumliwe, ale njewěmy, hač dopjelna so wone w přichodze abo hdy su to tohodla **njewěste** nadžije.

Na tajke njewěste a chablace nadžije njesměmy swoje žiwjenje stajić, dokelž naša nadžija dyrbi nam w **kóždej** nuzy zmužitosć dać. Chcemy sebi nětko někotre nuzy wobhladać, kotraž chcedža nam nadžiju wzać. Mjerzamy so, hdyž naše awto abo motorske dale njejdže, dokelž zaso raz něšto njejdže, abo so stróžimy, hdyž při wobchadnym njezbožu nimo jědžemy. Smy zrudni, hdyž slyšimy, kelko mandželstwow so kóžde lěto džěli a kelko wosebje mladých maćerjow swoje džěco da přeč operować a kelko čłowjekow je wot alkohola wotwisnych. — Hdyž widžimy wosebje w industrijowych kónčinach hoberske wuhenje kurić, lěsy wotemrěć a mazane, zajědojčene rěki, potom so bojzajnje prašamy: Kak to dale póndže? Tež njezboža w atomowych milinarnjach abo

z raketami chcedza nam bojosc město nadzije zaščepić. Hdyž myslimy na mōcne wojske brōnje, kotrež so sebi ludžo wumyslili a twarili za swōj škit, kotrež pak hižo džensa mōhli našu maľku zemju wjele krōć zničić, potom chce so nam styskać. Ale teŹ wulke powo-dženja, zemjerženja, wudyrženje wulkanow a mōcne njewjedra poćežuja čto-wjekow.

Wšitke tute nuzy dyrbimy widzeć, hdyž prašamy so za nadziju, kotraž mōže tajke nuzy přewinyć.

Hdyž ja krasne kwětki w zahrodže abo na lukach widžu, hdyž ja ptački spěwac slyšu abo rybički w młodej, pluskotacej řeće widžu, hdyž ja wotučenje prirody w nalěcu začuwam a to kōdže lěto znowa, potom so ja wjeselu. Hdyž ja na naše rjane mōdre hory myslu, na morjo, na rjane jězory, wobdate z lēsami, abo hdyž ja w jasnej nocy hwězdy so swěćić widžu a wosebje hdyž ja do wočkow maľeho džěsa hladam, potom je we mni hluboka, wěsta nadzija, dokelž ja dyrbju na Boha myslić, kiž je wšitko tak jara derje stworił. Naš Bōh, kiž so wo kōdžeho ptačka stara, wōn chce teŹ naše najlěpše, wōn chce, zo smy we wjesolej, wěstej nadziji do jeho kralestwa po puću. Wōn je naš swět, lěpje prajene swōj swět stworił a nam darił rozum. Tam, hdžež so rozum za dobre skutki wužiwa, mōžemy so teŹ čłowjeskich twōrbow wjeselić. Myslu tu na rjanu hudžbu, na krasne wobrazy, na dobre knihi, na rjane twary, ale teŹ na chlōdžak, na radio, telewizor, na awta, čahi, lōdže a lětaďla. — Wažne je, zo při tutech twōrbach njehladamy tak jara na čłowjeka hač wjele bōle na toho, kiž je to čłowjেকেj zmōžnił. Jenož přez Boha dostanjemy wěstu nadziju.

Kak mōžemy wěstu nadziju rozšěrić?

Hłowna wěc je, zo pušćimy wěstu nadziju do swojeje wutroby. Stajne zōrlo bē a wostanje naš Zbōžnik Jēzus Chry-stus. Naš Bōh je nam přez swojeho syna pokazal, zo po Čichim pjatku přińdu jutry, zo smjerć njeje skōnčna mōc. Křiž njeje za nas wjace znamjo zrudoby, ale znamjo wěsteje nadzije. Njeh nas kōdža nuza dopomina na Čichi pjatk, na Křižowaneho, potom rozšeri so wěsta nadzija teŹ we nas. Naš knjez je lubosć, a wona mōže wšitke nuzy přewinyć. Prošmy našeho Knjeza, zo mōže naša wutroba lubować, a to řeka, zo my we wšem Bože stworenje widzimy. w kōdžej kwětce, w kōždym zwěrjeću a wosebje teŹ w kōždym čłowjeku. Hdyž sebi z tajkim wočkom swět wobhladamy, potom so wjace bojeć njetrjebamy, ale budžemy we wjesolej nadziji pomhać nuzu přewinyć.

Wšitko to, štož sym chcył prajić, řeka w kērľušu tak rjenje:

„Stož Bohu wjeršnemu so podda a staji na njoh **nadziju**, hdyž přińdže nuza, křiž a škoda, při tym je Bōh Knjez z pomocu. Stož na Boha so založi, tōn na pěsk nihdy njetwari.“

H. W.

Serbaj po puću ke mši

Serbaj po puću ke mši. Ze styknjeny-maj rukomaj tloči wona spěwarske k sebi kaž drohotnosć, kotruž nochcyła zhubić. Mandželski njese swoje spěwarske kruće wopřimnjene wot čežkeje ruki, wot ruki, kotraž znaje skerje pluh wodzic hač so w knize přeběrać. Njedželski klobuk a kemšacy woblek, njedželu

wote njedžele wužiwanej, wostanjetej jemu njewučuněj.

Njehladataj ani naprawo ani nalěwo. Kemšacy puć je jimaj znaty. Lěta a lětdžesatki staj jōn zhromadnje chodžiloj k Božim službam. Staj jōn zhromadnje chodžiloj na křižna, na kwas, na pohrjebje. Tutōn puć staj widžaloj z tuppymaj wočomaj struchłosće a z blyščacymaj wočomaj, blyščacymaj so z wjesela a blyščacymaj so ze sylzow horja.

Rōžkojtej stej mjezwoči, fałdatej a suchej. Wōči ležitej hluboko w chlōdkach čōla, njejestej hižo wćipnej, potajnstwa žiwjenja a swěta wuslědžić chcyć. Wino-watosće a starosće su hubje zawrěli, kruće, zo njepřepuščitej ani zdychnjēnja. Moršćenja stysknosće a wjesela zbožownych chwilow su wudžěłali swoje znamjenja, hluboke fałdy starych, hluboke fałdy chudych.

Muž a žena slyšataj hromadže, nje-džěłomnje. Čornosć jeju drasty přēndže wot jednoho na tamneho. Staj kaž z jednoho čēla. Chribjetaj stej nachilenej. Je, kaž byštaj muž a žena za sobu čahnyłoj wšu čezu swojeju dołhich lět. Je, kaž byštaj so złaha kloniloj před tym, štož je jimaj hišće přisudžene.

Jeju kročełe su wulke. Chwatataj. Bē-dženje wo Boži chlěb jimaj nihdy njeje dowoliło pomatu chodžić. Kročitaj ze samsnym krokem. Zhromadne lěta su jeju nawučili, swōj krok tomu k tam-nemu přiměrić. Kročitaj zhromadnje swoju drohu žiwjenja, doniž žej njeje kōnc postajeny.

T. M.

Wobraz je rysował delnjoserbski moler Fryco Latk (1895–1980) w lěće 1924

Ekumeniska młodžinska služba w Njeswačidle

Wot 25. julija do 8. awgusta 1987 bē skupina młodych ludži, kotrychž bē posrēdkowała ekumeniska młodžinska služba w Berlinje, pola nas w Njeswačidle. Tuta skupina zestaješe so z wosom holcow a šēsć hōlcow, mjez kotrymiž běchu tři wukrajnicy (Nižozemjan, Jendželčan a Zapadny Němc). Jich starosć bē, w swojim dowolu darmotnje našu něhdyšu faru wotnutřka wurjedžić (wosebje wot starych twaršćiznow), wjacore hrjebje za nowy plōt wokoło farskeje ležownosće sčahnyć a do tutech be-

tonowy fundament z wotpowědnymi kolkami připrawić. Wyše toho přepoľožichu milinowy kabel wot młodžinskeje stwy k farskej brōžni. Runje tak přihotowachu na našim kērchowje rjadku, na kotruž nasadzi so nazymu plōt. Džělaćerjo lēsnistwa pušćichu tōn čas na kērchowje suchej štomaj, kotrejuž haľuzy mējachu so na dwaj připowěšakaj nakladowac.

Tute praktiske džěło wotmēnješe so ze studijom Swjateho pisma na swobodnych popoľdnjach a wječorach. Při tym stejachu w srjedzišću hrona z Marka 10,46 do 52 pod zhladowanjom „Lemjenje — nadzija — wustrowjenje“. Kōnc tydženja zarjadowa skupina wjacore mjenšje wulěty, kaž na přiķlad do Wulkowjelkowskeho prazwěrjenja a daľši do barokowego hrodu do Ramnowa, kotryž pak so deščika dla w Biskopicach skōnči.

Motiwacija jednotlivych wobdžělnikow, swōj dowol tu w Njeswačidle přēžiwic, sahaše wot služby za Boha hač k socialnemu angažementej, přetož nutřkowny rum něhdyšeje fary ma za džěci, młodostnych a dorosćenych zetkanišće za rozmoľwy, swjećenje a zabawu być.

Na wosadnym wječorku poskići so zajimowanym wosadnym mōžnosć, zhōnić něšto bliše wo ekumeniskej młodžinskej službje. Džakujemy so wšitkim, kotřiž su tute dny ze swojim paćerjom, z wupožčenjom kolesow a powětrowych matracow, ze zežiwjenskimi a pjenježnymi darami, z přēcelnymi a pohonjowacymi słowami přewodželi.

T. W.

SERBSKE BOŽE SLUŽBY

1. 11. — 20. njedžela po Swjatej trojicy

Budyska-Michalska: 9.00 hodž. kemše Albert
Minakał: 8.30 hodž. kemše Feustel
Rakecy: 9.30 hodž. kemše z Božim wotkazanjom J. Lazar
Budestecy: 14.00 hodž. kemše Wirth

8. 11. — dopředposlednja njedžela w cyrkwiskim lěće

Huska: 10.00 hodž. kemše z Božim wotkazanjom G. Lazar

15. 11. — předposlednja njedžela w cyrkwiskim lěće

Hrodzišće: 8.30 hodž. kemše Malink
Poršicy: 8.30 hodž. kemše z Božim wotkazanjom Feustel
Bart: 10.00 hodž. kemše Malink
Budyšin: 10.00 hodž. kemše z Božim wotkazanjom Feustel

29. 11. — 1. njedžela w adwēnce

Bukeycy: 14.30 hodž. kemše z Božim wotkazanjom G. Lazar

6. 12. — 2. njedžela w adwēnce

Budyšin-Michalska: 9.00 hodž. kemše Albert
Budestecy: 14.00 hodž. kemše z Božim wotkazanjom Albert

Pomhaj Boh, časopis ewangelskich Serbow. Rjaduje Konwent serbskich ewangelskich duchownych. — Ludowe nakładnistwo Domowina Budyšin. Sukelnska 27. Redaktor: sup. Siegfried Albert. Serbski kērchow. Budyšin 8600. tel. 4 22 01. Ekspedycja: farar G. Lazar, Kirchweg 3, Bukeycy (Hochkirch) 8601. — Lic. č. 417 Nowinarskeho zarjada pola předsydy Ministerskeje rady NDR. — Čišeć: Nowa Doba, čišćernja Domowiny w Budyšinje (III-4-9-2079). — Wuchadža jōnkroć za mēsać. Přinoški a dary na konto: Sorbische evangelische Superintendentur Bautzen. Sp. Bautzen 4962-30-110 — Index-Nummer 32921